



Pr Maris Lauri
Justiitsministeerium

Teie: 15.12.2021 nr JUM/21-1573/-1K

Meie: 02.02.2022 nr 1-7/331-3

Konkurentsiseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus

Austatud justiitsminister

Justiitsministeerium esitas kooskõlastamiseks konkurentsiseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, millega muu hulgas kavandatakse luua konkurentsijärelevalve menetlus ning selle läbiviimisse kaasata Politsei- ja Piirivalveamet. Kuigi eelnõus on toodud võimalikud alternatiivid Politsei- ja Piirivalveameti kaasamiseks, leiab Siseministeerium, et kavandatav regulatsioon ei ole sobiv ning läheb vastuollu kehtivate ametiabi osutamise ja kaasamise põhimõtetega.

Eelnõu kohaselt võib Konkurentsiamet uurimismeetme kohaldamisele kaasata politsei, kui see on vajalik uurimismeetme eesmärgi saavutamiseks, sealhulgas uurimismeetme kohaldamise ettevalmistamiseks, läbiviimiseks, turvalisuse tagamiseks või vahetu sunni kohaldamiseks. Leiame, et politseile konkurentsijärelevalvemenetlusse kaasamise kohustuse panemine ei ole eelnõus pakutud viisidel võimalik. Eelnõus nähakse ette, et politsei on kohustatud Konkurentsiametile abi andma, kui Konkurentsiamet seda soovib. Politseile pole ette nähtud võimalust sellest keelduda. Sellise lähenemisega ei saa Siseministeerium nõustuda, kuna Politsei- ja Piirivalveametil on oma ülesanded täita ja kaasamine teise ametiasutuse tegevusse võib ülemäära takistada politsei enda ülesannete täitmist ja eesmärkide saavutamist. Politsei- ja Piirivalveamet on mitmetele erinevatele ametiasutustele nende töös abiks, samuti on teised ametiasutused vajadusel kaasatud siseturvalisuse tagamise, kuid mitte üheski regulatsioonis ei ole abi osutamine sõnastatud selliselt, nagu eelnõus on välja pakutud. Kaasamise otsustamisel peab kaasatavale asutusele jääma õigus hinnata kaasamisega seotud ressursside mõju oma põhiülesannete täitmisele ja põhjendatud juhtudel võimalus kaasabi osutamisest keelduda. Oleme eelnõu koostamise käigus seda seisukohta ka varem väljendanud ja pakkunud omapoolsed lahendused, kuid paraku ei ole neid arvesse võetud kooskõlastamisele esitatud eelnõus.

Mõistame, et teatud juhtudel võib ametiasutustel tekkida vajadus teise ametiasutuse kaasamiseks oma ülesannete täitmisel, kuid üldpõhimõte on, et iga asutus täidab oma põhiülesandeid ise ja näeb ette võimaluse ja vahendid, et talle pandud ülesandeid tõhusalt täita. Seletuskirjast jääb mulje, et teatud konkurentsijärelevalvemenetluse läbiviimiseks vajaliku ressursi ja oskuste omandamise osas ei arendata Konkurentsiameti võimekusi ja suur osa menetluse läbiviimiseks vajalikest oskustest ja ressurssidest soovitakse saada Politsei- ja Piirivalveametilt.

Arusaamatuks jääb, miks on valitud just politsei abi andjaks, kui võimalik oleks abi paluda ka mõnelt teiselt korrakaitseorganilt, kellel on samasugused oskused läbiotsimiste läbiviimisel, dokumentide nõudmisel või vahetu sunni kasutamisel. Seletuskirja kohaselt tuleb selline õigus ECN+ direktiivi artikli 6 lõikest 2, mis üle võetakse. Juhime tähelepanu, et nimetatud direktiivi kohaselt võib peale politsei kaasata ka teisi pädevaid õiguskaitseasutusi: „/.../ on liikmesriikide konkurentsiasutustel võimalik taotleda politseilt või teiselt samaväärselt õiguskaitseasutuselt abi, et neil oleks võimalik kontrolli läbi viia.“. Seetõttu on ainult politsei kaasamine, mis eelnõu kohase konkurentsiseaduse (edaspidi *KonkS*) § 78⁴⁰ lõike 5 järgi on kohustus, ebaõige. Eestis on teisi õiguskaitseasutusi, kellel on sarnased, turvalisuse tagamiseks ja sunni kohaldamiseks vajalikud oskused ja ressursid olemas, nt Maksu- ja Tolliamet. Ühtlasi juhime tähelepanu, et politsei on juba täna peamine korrakaitseorgan, mida õiguste või ressursside puudumisel teiste asutuste ülesannete täitmisse kaasatakse – nt hetkel Terviseameti töösse tervisealase kriisi lahendamisel – mistõttu on vajalik sätestada ja kasutada laiemaid kaasamise võimalusi. Samaaegsel kaasamisel mitme erineva ameti ülesannete täitmisse võib tekkida olukord, kus politseil ei ole võimalik igale poole kaasuda või jäävad tema enda põhiülesanded täitmata. Usume, et Konkurentsiameti huvides on rakendada laiemat õiguslikku regulatsiooni korrakaitseorgani kaasamise tähenduses.

Arvestades eeltoodut ei kooskõlasta Siseministerium eelnõu esitatud kujul.

Meie ettepanekud, mida oleme ka varasemalt esitanud, korrakaitseorgani võimaliku kaasamise regulatsiooni loomiseks, on lisatud käesolevale kirjale. Politsei- ja Piirivalveameti kaasamine saaks Siseministeriumi hinnangul toimuda üksnes muudatusettepanekutes kirjeldatud viisil. Samuti juhime tähelepanu, et juhul, kui Politsei- ja Piirivalveamet kaasatakse Konkurentsiameti ülesannete täitmisele, siis on politseil nende ülesannete täitmisel samad õigused kui Konkurentsiametil, mitte enam. Kui kaasamine on ette nähtud seaduses, siis tulenevalt halduskoostööseaduse § 17 lõike 2 punktist 1 ametiabi sätteid enam kohaldada ei saa.

Esitame lisaks järgmised märkused ja ettepanekud eelnõu materjalide kohta.

1. Märkused eelnõu kohta

1.1. Eelnõu § 1 punkti 5 kohaselt teeb Konkurentsiamet edaspidi riiklikku ja haldusjärelvalvet ainult KonkS-i 5. peatükis sätestatu üle. Samas eelnõu lisa 2 kohaselt, mis puudutab Konkurentsiameti põhimääruse muutmist, jäetakse põhimääruses nii tegevusvaldkonnas kui ka põhiülesannetes sõna „riiklik“ läbivalt välja. Siseministeriumi hinnangul tekitab see ebaselgust ja palume täiendavalt hinnata, kas nii KonkS-i kui põhimääruse kavandatavad muudatused on omavahel kooskõlas. Lisa 2 osas toome täiendavad märkused kirja lõpus.

1.2. Eelnõu § 1 punkti 10 kohaselt täiendatakse KonkS-i §-ga 56¹ lõikega 1, milles nähakse ette, et Konkurentsiametil on õigus töödelda isikuandmeid KonkS-i 9². peatükis sätestatud ülesannete täitmiseks. Palume seletuskirjas täpsemalt selgitada, kas Konkurentsiamet võib töödelda isikuandmeid üksnes konkurentsijärelvalvemenetluses, ning millist liiki isikuandmeid – kas ka eriliiki isikuandmeid? Isikuandmete kaitse seadus (§ 20 lõige 1) näeb ette, et kui töödeldakse eriliiki andmeid, siis töötlemise lubatavus peab olema sätestatud õigusaktis, töötlemine peab olema vajalik andmesubjekti või teise füüsilise isiku eluliste huvide kaitseks või töödeldakse isikuandmeid, mille andmesubjekt on ise ilmselgelt avalikustanud.

1.3. Eelnõu § 1 punkti 12 kohaselt muudetakse KonkS-i § 57 lõiget 2 ja selles sätestatakse järgnevalt:

„(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teavet nõutakse kirjalikus või kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Teabe esitamise tähtajaks määratakse vähemalt kümme kalendripäeva. Teabenõude täitmise tagamiseks võib Konkurentsiamet kohaldada sunniraha käesoleva seaduse §-s 57¹ sätestatud määras.“

Märgime, et kui varasemalt reguleeris 8. peatükk, kus viidatud paragrahv asub, ainult riikliku järelevalvet, siis nüüd reguleerivad osad selles peatükis olevad sätted ka konkurentsijärelevalvemenetlust, mistõttu jääb ebaselgeks, millised sätted laienevad viimati nimetatud menetlusele ja millised mitte. Kõnealuse paragrahvi pealkiri on „Konkurentsiameti õigus nõuda teavet“. KonkS § 78²⁵ pealkiri on „Teabe nõudmine“, mille puhul tulenevalt KonkS § 78²³ lõikest 1 on tegemist konkurentsijärelevalvemenetluse uurimismetmega. Lisaks tekitab segadust ka mõiste „teabenõue“, mida tavapäraselt kasutatakse avaliku teabe tähenduses. Kokkuvõtvalt leiame, et on keeruline teabe nõudmise liike, nende rakendamise tingimusi ja nendega seotud sunnimeetmeid (millal kohaldatakse sunniraha, millal kaasneb väärtemenetlus) eristada. Teeme ettepaneku eelnõus kavandatud regulatsioon veelkord üle vaadata ja selle sõnastust täpsustada. Konkurentsijärelevalvemenetlusega seotud sätted tekitavad 8. peatükis segadust, mistõttu võiks kõik selle menetlusega seotud erisused tuua KonkS-i 9². peatükis „Konkurentsijärelevalvemenetlus“.

1.4. Eelnõu § 1 punktiga 40 täiendatakse KonkS-i 9². peatükiga „Konkurentsijärelevalvemenetlus“, milles toodud probleemidele juhtisime tähelepanu oma kirja alguses. Toome siinkohal välja täiendavad märkused kõnesoleva peatüki kohta.

1.4.1. KonkS-i § 78¹³ lõikes 4 sätestatakse, et konkurentsijärelevalvemenetlust viib läbi Konkurentsiamet. Konkurentsiameti peadirektor kinnitab loetelu ametnikest, kellel on pädevus Konkurentsiameti nimel konkurentsijärelevalvemenetlust läbi viia. Palume täpsustada, kas kinnitatakse loetelu konkreetsetest ametnikest või peetakse silmas loetelu ametikohtadest?

1.4.2. KonkS-i § 78¹⁷ lõikes 1 sätestatakse, et menetlusalune isik konkurentsijärelevalvemenetluses on iga ettevõtjat või ettevõtjate ühendust moodustav isik, kui on kahtlus, et see ettevõtja või ettevõtjate ühendus on toime pannud keelatud teo. Menetlusaluseks isikuks ei saa olla füüsiline isik, välja arvatud füüsiline isik, kes on ettevõtja äriseadustiku tähenduses.

Juhime tähelepanu, et kuna ka väärtemenetluses kasutatakse mõistet „menetlusalune isik“, siis sama mõiste kasutamine teises tähenduses on segadusttekitav. Samuti jääb ebaselgeks, mis hetkest isik konkurentsijärelevalvemenetluses menetlusaluseks isikuks muutub. See peaks meie hinnangul olema seotud mingi konkreetse sündmuse või toiminguga nagu kriminaal- ja väärtemenetluses (vrkl kriminaalmenetluse seadustiku § 33 lõige 1 ja väärtemenetluse seadustiku § 18 lõige 1).

1.4.3. KonkS §-s 78²¹ nähakse ette, mis on menetlustoimik ja õigus sellega tutvuda. Kõnesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatakse, et Konkurentsiamet teeb menetlustoimiku menetlusalusele isikule kättesaadavaks koos arvamuse ja vastuväidete andmise võimalusega. Juhime tähelepanu, et ebaselge on, millal menetlustoimik isikule kättesaadavaks tehakse. Kas mõeldud on, et seda tutvustatakse isikule, siis kui isik seda soovib?

1.4.4. KonkS-i § 78²³ lõikes 3 sätestatakse, et uurimismetme kohaldamisel tehtud talletust loetakse samaväärseks protokolliga haldusmenetluse seaduse § 18 tähenduses. Konkurentsiametil on õigus kasutada talletusena heli- ja videosalvestisi. Leiame, et selleks, et tagada salvestise samaväärsus protokolliga, peaks see vastama teatud tingimustele. Eelnõus ei ole aga sellekohast regulatsiooni ette nähtud. Siseministerium soovib võtta eeskjuju teistest

sarnastest regulatsioonidest ja eelnõu täiendada. Kaaluda võiks näiteks vääртеomenetluse seadustiku analoogiat, mille § 31 lõike 1¹ kohaselt võib salvestis olla vääртеomenetluses olla iseseisvaks tõendiks, kui vääртеo toimepanemise aeg, koht või viis või muud vääртеo tehiojud on riikliku järelevalve käigus foto- või videosalvestatud ning salvestisest nähtuvad:

- 1) salvestise seos vääртеoasjaga;
- 2) millal, millistel asjaoludel ja kelle poolt on salvestis loodud;
- 3) vääртеoasja lahendamiseks olulised asjaolud.

Lisaks teeme ettepaneku kaaluda mõistete „uurimismeede“, „teabe nõudmine“ ja „läbiotsimine“ muutmist, sest samasugused mõisted on juba kasutusel teiste menetluste puhul ning see võib tekitada seaduse rakendamisel ebaselgust. Direktiivis kasutatakse mõisteid „uurimistoiming“, „küsitlemine“ ja „ruumide kontroll“.

1.4.5. Eelnõu kohase KonkS-i § 78²³ lõike 4 punkti 2 järgi võib politsei kaasata uurimismeetme kohaldamisel turvalisuse tagamiseks. Seejuures pole välja toodud erisusi ehk politsei võib kaasata turvalisuse tagamiseks ka KonkS-i § 78²⁵ sätestatava uurimismeetme (teabe nõudmise) kohaldamisel. Leiame, et politsei kaasamine eesmärgil, et kaitsta teise asutuse ametnikku tema ülesannete täitmisel, ei ole reageeriva jõu otstarbekas kasutamine. Ohusituatsioonide tekkimisel on võimalik alati abi kutsuda või vastaval hetkel kaasata, mitte rakendada seda võimalust ennetavalt (igaks juhuks). Vastava õiguse kehtestamine tekitab olukorra, kus ka teistel ametitel, kellel puuduvad vastavad oskused, tekib õigustatud ootus kaasata politsei oma ülesannete täitmiseks, turvalisuse tagamiseks.

Lisaks ei näe seletuskirjas viidatud ECN+ direktiiv ega nõukogu määrus (EÜ) nr 1/2003/EÜ üheselt ette turvalisuse tagamist, vaid määruse artikli 20 punkt 6 näeb ette võimaluse taotleda abi, mille osas eelnõu koostajad on seletuskirja kohaselt asunud seisukohale, et: „/.../ võib eeldada, et mõeldakse Euroopa Komisjoni ametnike ja nendega kaasas olevate isikute turvalisuse tagamist ning vajadusel vahetu sunni kohaldamist selleks, et nad saaksid määruse kohase kontrolli läbi viia.“. Siseministerium sellise tõlgendusega nõustuda ei saa.

Juhime tähelepanu, et vahetut sundi saab kasutada ainult KonkS-i § 78²⁴ lõike 1 p 1-3 sätestatud meetmete kohaldamisel, mistõttu on vajalik teha vastav täpsustus ka KonkS-i § 78²³ lõike 4 punktis 2.

1.4.6. KonkS-i §-s 78²⁴ reguleeritakse läbiotsimisega seonduv. Lõike 4 kohaselt, kui läbiotsimisele allutatud menetlusalune isik ei allu läbiotsimisel Konkurentsiameti korraldusele, võib Konkurentsiamet isiku poolt moodustatavale ettevõtjale või ettevõtjate ühendusele kohaldada sunniraha käesoleva seaduse §-s 78³⁹ sätestatud korras ja määras. Lõige 5 näeb ette, et kui läbiotsimisele allutatud muu isik kui menetlusalune isik ei allu läbiotsimisel Konkurentsiameti korraldusele, võib Konkurentsiamet tema suhtes rakendada sunniraha asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras kuni 9600 eurot. Meie hinnangul jääb sunniraha rakendamise mõte läbiotsimise läbiviimisel ebaselgeks.

Sunniraha rakendamist reguleerib asendustäitmise ja sunniraha seadus, mille § 2 toob välja sunnivahendi rakendamise eeldused. Selle järgi rakendatakse sunnivahendit kui haldusorgani ettekirjutus jäetakse hoiatuses märgitud tähtaja jooksul täitmata. Sama seaduse § 10 lõige 1 sätestab, et sunniraha on hoiatuses kindlaksmääratud summa, mille peab adressaat tasuma, kui ta ettekirjutusega pandud kohustust hoiatuses märgitud tähtaja jooksul ei täida.

Kuna see protsess ei ole kohapeal täidetav (eelnevalt tuleb ettekirjutus teha ja hoiatada), siis kas läbiotsimine liukatakse edasi või lõike 1 punktides 1–3 sätestatud juhul lihtsalt rakendatakse

lõike 7 alusel vahetut sundi? Ka järgnevates punktides kirjeldatu tagamine sunniraha kohaldamisega on kaheldav.

1.4.7. KonkS-i § 78⁴¹ lõikes 4 nähakse ette, et Euroopa Komisjonile nõukogu määruse 1/2003/EÜ artikli 20 lõike 6 ja artikli 21 lõike 4 alusel kaasabi osutamiseks on kohustatud politsei. Nõukogu määruse 1/2003/EÜ artikli 20 lõike 6 kohaselt peab asjaomane liikmesriik osutama neile vajalikku abi, taotledes kontrolli läbiviimiseks vajaduse korral abi politseilt või samaväärselt täitevasutuselt.

Siseministerium ei nõustu KonkS-i § 78⁴¹ lõike 4 osas pakutud sõnastusega, kus pannakse kohustus otse politseile, kuna esiteks nähakse määruses ette, et abi peab osutama liikmesriik ja konkurentsialase järelevalve osas saab ning peab selleks esmajärjekorras olema konkurentsijärelevalvet teostav asutus; teiseks nähakse ette vajaduse korral abi taotlemine, mitte kohustuse panemine; ja kolmandaks võib määruse kohaselt taotleda abi ka politseiga samaväärselt täitevasutuselt.

2. Märkused seletuskirja kohta

2.1. KonkS-i § 78²³ lõike 4 osas on seletuskirjas märgitud: „/.../ Konkurentsiametil ei ole ametina IT-tehnilisi võimekusi, samuti mitte vahetu sunni kohaldamise volitusi. Sellest tulenevalt on Konkurentsiametile antud õigus kaasata spetsialiste ja politseiametnikke.“. Asjaolu, et Konkurentsiametil ei ole praegu vajalikke volitusi ei tähenda, et nimetatud ülesanded tuleb automaatselt panna mõnele teisele asutusele, kuna nendel on vastavad volitused olemas. Seletuskirjas on vajalik selgitada, miks vastavate volituste andmist (ja võimekuse arendamist) ei ole mõistlik teha Konkurentsiametil endal, nt võib üheks põhjuseks olla rakendamise maht, sagedus versus välja- ja täiendõppele kuluv ajaline ja rahaline ressurss.

Samuti on Siseministeriumi hinnangul vaja seletuskirja täpsustada ja täiendada osas, mis näeb ette ECN+ direktiivi artikli 6 lõike 2 üle võtmist. Direktiivi kohaselt võib abi taotleda politseilt või teiselt samaväärselt õiguskaitseasutuselt. Selgitamist vajab, miks nähakse eelnõuga ette ainult politsei kaasamine ja mis põhjusel on välja jäetud teiste õiguskaitseorganite kaasamise võimalus, mida direktiiv lubab.

2.2. KonkS-i § 78²⁴ lõike 7 osas on seletuskirjas märgitud, et: „Vahetut sundi saab rakendada üksnes politsei.“. See väide on väär. Vahetut sundi saavad eriseaduste alusel kohaldada ka teised korrakaitseorganid, nt Maksu- ja Tolliamet, Kaitsepolitseiamet. Politsei osutab küll ainsa korrakaitseorganina ametiabi vahetu sunni kohaldamiseks, kuid kui ülesanded pannakse eriseadusesse, saavad sundi kasutada need, kellele see vastavas seaduses ette nähakse.

Jääb arusaamatuks, mida on seletuskirja koostaja vahetu sunni kasutamist puudutavate selgituste juures mõelnud lausega: „Konkurentsijärelevalvemenetluse eesmärk ei ole üksnes ohutõrje (nii nagu KorS-i alusel läbi viidavas menetluses), vaid selles menetluses võidakse ka karistada. Seetõttu on lõikes 7 märgitud, et kohaldatakse KorS-i vahetu sunni rakendamise sätteid, võttes arvesse konkurentsijärelevalvemenetluse peatükis sätestatud erisusi.“. Esiteks nähakse KorS-is ette ka korrarikumise kõrvaldamine mitte ainult ohutõrje (vastavalt on seletuskirjas eelnevalt ka välja toodud, viidates KorS-i § 76 lõikele 1). Teiseks ja olulisemaks küsimuseks on, mis seos on karistamisel ja vahetu sunni kasutamisel või miks räägitakse vahetu sunni kasutamise juures karistamisest? Vahetu sunni kasutamine ei ole karistamine.

2.3. KonkS-i § 78⁴⁰ lõike 5 osas on eelnõu koostaja jätnud seletuskirjas üldse avamata, miks on otsustatud sellise lahenduse kasuks. Selgitust vajavad küsimused, mida oleme märkinud eelnõu juures sama sätte kohta (vt punkt 1.4). Samuti puudub selgitus, kuidas kaasamine toimub –

kellele, mil viisil teada antakse, milline on etteteatamise aeg, millised on keeldumise alused jne või eeldatakse, et kaasamine toimub telefonikõne peale ja politsei on kohustatud koheselt reageerima?

2.4. KonkS-i § 78⁴¹ lõike 4 osas vajab täpsemat selgitamist, millele tuginedes on jõutud järeldusele, et „vajaliku abi“ osas võib eeldada turvalisuse tagamist ja sunni kohaldamist. Vastupidiselt seletuskirjas toodule leiame, et liikmesriigi esindajana saab ja peab konkurentsijärelevalvega seotud abi osas pädevaks asutuseks olema konkurentsijärelevalvega tegelev asutus ehk Konkurentsiamet. Vastavalt määruses toodule saab vajaduse korral taotleda abi politseilt või muult täitevasutuselt. Siinjuures on oluline, et abi vajadus ei pruugi siiski seisneda ainult turvalisuses tagamises või vahetu sunni kohaldamises, vaid selleks võivad olla ka muud meetmed, mis on Konkurentsiametile ette nähtud, nt sunniraha vms. Vahetu sunni kasutamine peaks olema viimaste meetmete seas, kuna selle kohaldamise käigus riivatakse ühte kaalukamat isiku põhiõigust – isikupuutumatus. Seletuskirjas puudub ka selle sätte juures selgitus, miks on valikute korral piiratud ainult politseiga ja millistel põhjustel ei sobi nimetatud ülesannet täitma „samaväärsed täitevasutused“, kelle kaasamise võimalust määrus ette näeb.

2.5. Seaduse mõjud. Siseministerium ei nõustu seletuskirjas antud hinnanguga, et kavandatud muudatuse osas on politsei vähem mõjutatud (lk 141). Arvestades, et seadusemuudatusega kavandatakse politseile panna ülesanded viisil, et nende täitmisest ei ole võimalik loobuda, jättes kirjeldamata kaasamise mehhanismi, ei ole õige väita, et need Politsei- ja Piirivalveameti tööd märkimisväärselt ei mõjutaks. Eelnõu sellise sõnastuse kohaselt peaks politsei sisuliselt igal ajahetkel olema valmis asuma täitma KonkS-ist tulenevaid ülesandeid, sarnaselt oma põhiülesannetega.

Arvestades Konkurentsiameti abistamise sätestamist ülesandena (kohustusena), on politseid puudutav mõjude analüüs pealiskaudne ja puudub analüüs selle osas, millised võimalikud negatiivsed tagajärjed või ohud võivad kaasneda, kui Politsei- ja Piirivalveametil pole abistamise kohustuse tõttu võimalik oma põhiülesandeid täita.

Hetkel on ka teadmata, kui suur koormus politseile uue menetlusliigiga siiski kaasneb. Varasemate kriminaalmenetluse andmetega võrdlemine pole päris asjakohane. Võib eeldada, et konkurentsijärelevalvemenetlusi, millesse nähakse ette politsei kaasamine, viiakse läbi rohkem kui kriminaalmenetlusi. Samuti kasvab politsei koormus, kui neid peaks hakkama rakendatama turvalisuse tagamiseks, läbiotsimiste ettevalmistamisel jne.

Siseministerium ei nõustu politseid puudutava mõju juures toodud selgitusega (lk 154), et alternatiivi „a“ korral, kui Konkurentsiameti abistamisest saab Politsei- ja Piirivalveameti ülesanne, kannab Politsei- ja Piirivalveamet kaasabi osutamise seotud kulud enda eelarvest, samas kui, seletuskirja punkti 7 kohaselt Politsei- ja Piirivalveametile, erinevalt Konkurentsiametist, seadusemuudatusega täiendavate vahendite vajadust ette ei nähta.

Politsei kaasamist puudutavate juhtude juures (lk 153) on märgitud, et kaasamine on vajalik „läbiotsimisel ja sellega seotud suulisel teabenõudel ohutuse tagamiseks ja vajadusel vahetu sunni kohaldamiseks“. Antud alapunkt tuleks paremini sõnastada, eraldades tegevused läbiotsimise ja suulise teabenõude osas, sest suulise teabenõude korral politsei vahetut sundi rakendada ei saa. Pakutud sõnastusega võib jääda mulje, et sundi saab rakendada ka läbiotsimisega seotud suulise teabenõude puhul.

Samas märgitakse, et politsei kaasamine on vajalik ka „läbiotsimise ettevalmistamisel isikute taustakontrolli teostamisel“. Siinjuures on vajalik märkida, millisel õiguslikul alusel politsei

selliseid taustakontrolle peaks tegema. Politsei õigused taustakontrolli teostamisel on sätestatud politsei ja piirivalveseaduse 3². peatükis. Juhime tähelepanu ka sellele, et juhul, kui Politsei- ja Piirivalveamet kaasatakse Konkurentsiameti ülesannete täitmise, siis on tal nende ülesannete täitmisel samad õigused kui Konkurentsiametil (sh taustakontrolli tegemisel), mitte enam.

Seletuskirja lk 142 teise punkti osas on vaja täpsustada, et direktiivist tulenevalt võib kaasata spetsialisti või politsei või teise samaväärse õiguskaitseorgani.

3. Märkused lisa 2 kohta

3.1. Punktis 2 peab olema sõnade riiklik järelevalve“ asemel sõnad „riikliku järelevalve“.

3.2. Lisa 2 osas tekib üldine küsimus, et kui Konkurentsiameti põhimääruses jäetakse Konkurentsiameti tegevusvaldkonnas ja põhiülesannetes läbivalt välja sõna „riiklik“ vastavas käändes (vt lisa 2 p 1-2), siis miks jäävad need alles teenistuste (põhimääruse §§ 13-14) ja teenistuse juhataja (põhimääruse § 19) ülesannetesse. Kas teenistuste ülesanded saavad olla erinevad ameti põhiülesannetest? Kui põhimääruse § 13 lõike 5¹ kohaselt teeb Konkurentsiamet ka edaspidi riiklikku järelevalvet ebaausa kaubandustava ning KonkS-i eelnõu kohaselt KonkS-i 5. peatükis sätestatu üle, siis ei saa meie hinnangul põhimääruse § 7 punktist 1 sõna „riikliku“ täielikult välja jätta. Nimetatud säte puudutab asutuse üldiseid ülesandeid ja peaks muu hulgas katma ka asutuse tehtava riikliku järelevalve.

3.3. Punkti 4 kohaselt jäetakse põhimääruse § 13 punktist 2 välja sõnad „ja kuritegude kohtueelne menetlemine“. Kehtivas põhimääruses on vastav säte sõnastatud: „... ning nende süütegude menetlemine (väärtegude kohtuväline menetlemine ja kuritegude kohtueelne menetlemine);“. Kui sõnastusest jäetakse välja viide kuritegude menetlemisele, puudub vajadus kasutada terminit süütegude menetlemine, täpsustades seejuures, et tegemist on siiski ainult väärtegude kohtuvälise menetluse läbiviimisega, vaid võiks otse sätestada: „... ning nende kohtuväline menetlemine;“. Karistusseadustiku § 3 lõike 2 kohaselt on süüteod kuriteod ja väärteod. Seega, kui Konkurentsiamet kuritegusid enam ei menetle, saabki ta süütegude osas läbi viia ainult kohtuvälise menetlust, mida rakendatakse väärtegude puhul.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kristian Jaani
siseminister

Lisa: Ettepanek kaasamise regulatsiooni muutmiseks

Teadmiseks:
Politsei- ja Piirivalveamet

Marju Aibast 6125062
marju.aibast@siseministeerium.ee

Indrek Link 6125264
indrek.link@siseministeerium.ee

Liisa Abel 6125048
liisa.abel@siseministeerium.ee